

Kva er egentleg meistring, og korleis kan vi som fagpersonar fremme det hos andre

Roar Amdam

Professor, Høgskulen i Volda

Nettverk for læring og meistring på Nordre Sunnmøre

Fagdag, Ålesund 23. januar 2018

1. Kva er egentleg meistring?

To forståingar av helse og meistring:

1: Korleis har du det (frisk eller sjuk)?

2: Korleis tar du det (meistrigsevne)?

WHO definerer Health Promotion

The Nairobi Statement

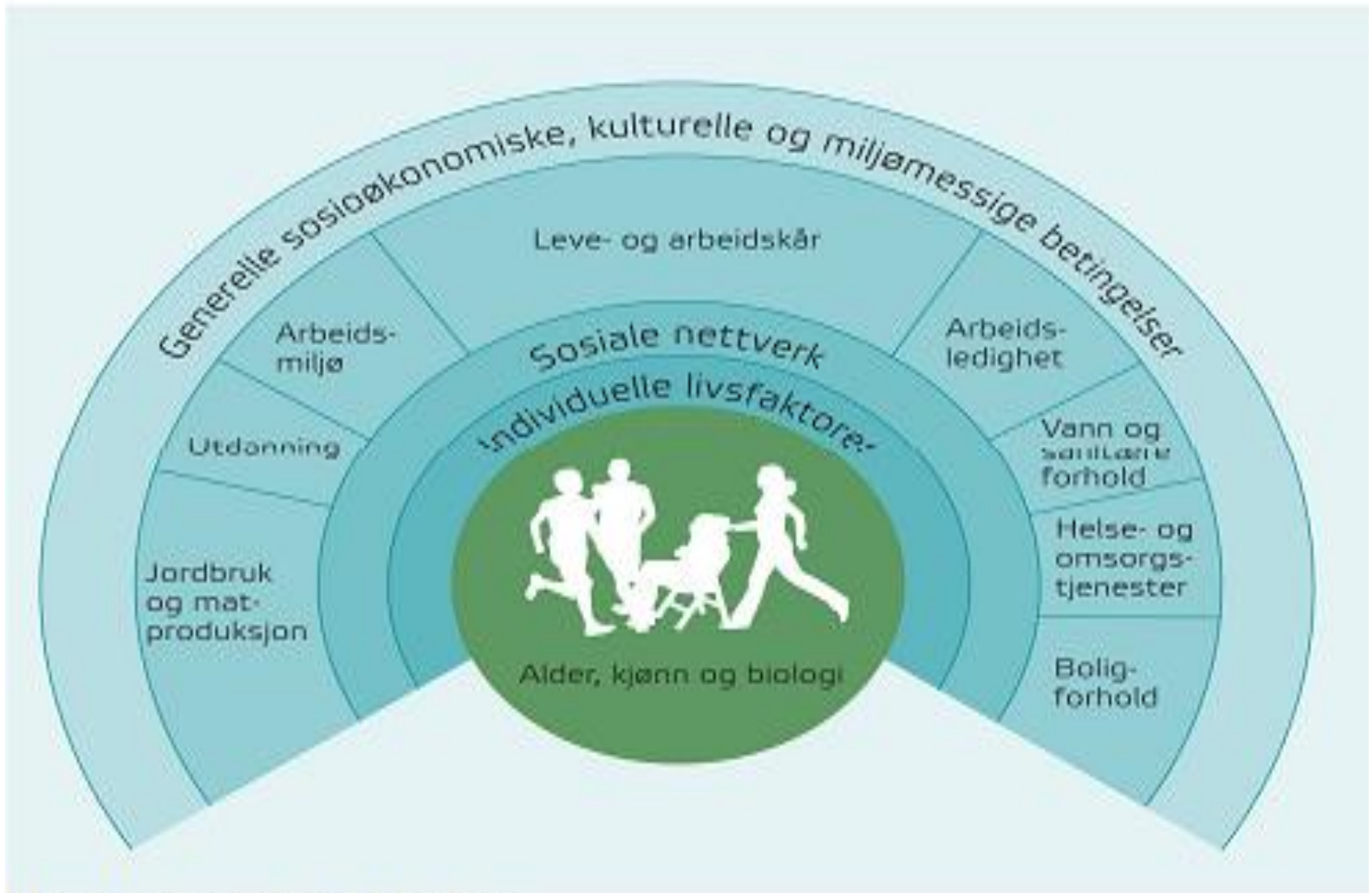
Helsedirektoratet (2010:24) Folkehelsearbeidet - veien til god helse for alle

The process of enabling people to increase control over their health and its determinants.

Norge har hatt tradisjon for å skille mellom helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid. Health Promotion inkluderer begge komponentene, og definisjonen understreker at arbeidet må skje gjennom *prosessen med å sette folk i stand til å få mer kontroll over egen helse.*

Gjere dei sunne vala til dei lette vala!

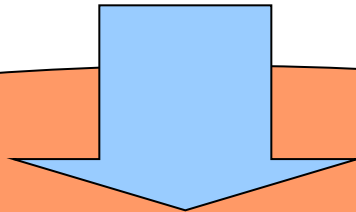
Determinantar for helse

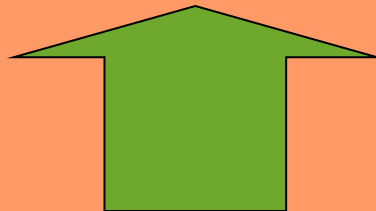
Kilde: Dahlgren og Whitehead 1991.

Målet med folkehelsearbeidet er individuell og kollektiv empowerment/kapasitetsbygging til å gjere helsesame val

**Tilrettelegging utanfrå
(eksogent)**

Individuell og kollektiv kapasitetsbygging

**Ressursmobilisering innanfrå
(endogent)**

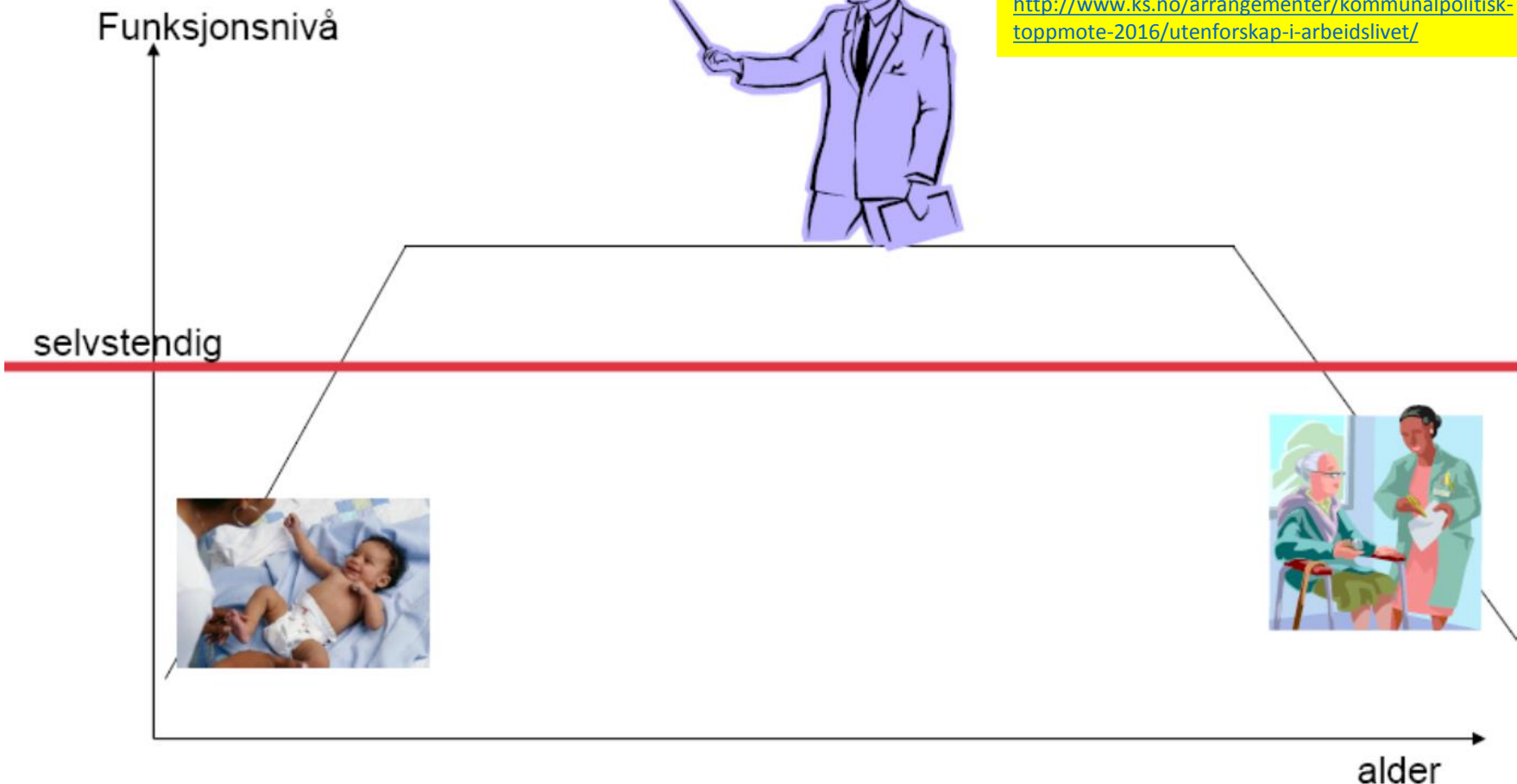
2. Kvifor er meistring viktig?

- Ha meistringsevne/kapasitet til å møte livets utfordringar

Tre liv eller ett livsløp ?

Om lag 780 000 nordmenn i alderen 15-66 år mottar i dag ulike velferdsytelser som dagpenger, sykepenger, AFP, attførings- og uførestønader, sosialhjelp og kontantstøtte.

<http://www.ks.no/arrangementer/kommunalpolitisk-toppmote-2016/utenforskap-i-arbeidslivet/>

Kjelde: Tore Haukvik

Sosialteknokrati

- Det vil si at økte ressurser, økt kunnskap, mer informasjon, bedre metoder og større effektivitet i offentlig sektoren er vegen å gå for å løse problema (evidensbasert intervensjon)
- Samfunnet sine ulike formelle institusjoner er for lite utbygde og samordnet, og det er behov for mer fagfolk som kan hjelpe menneska.
- Gir mening til *helsereparerende og sykdomsforebyggende strategier* som hindrer at miljø i vid tyding (determinantane) påfører personer uhelse (helsebeskyttende).

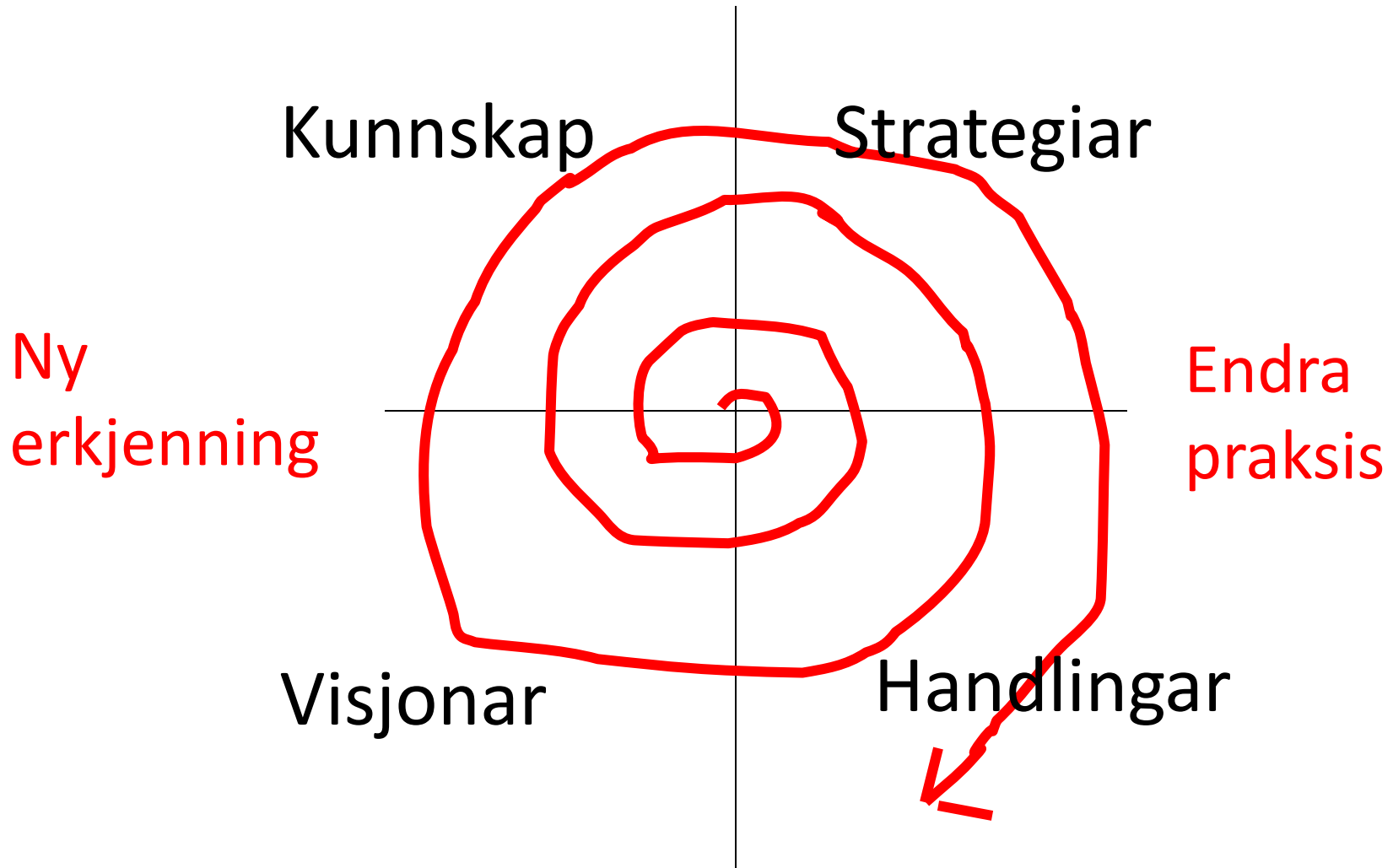

Sosialpedagogikken

- Kommunikativ rasjonalitet basert på kommunikasjon, integrering og personlig vekst er vegen å gå for å løyse problema.
- Samfunnet sine uformelle institusjoner og sosiale kontroll er for lite utviklet og må styrkes, det vil si sosiale nettverk, selvhjelpsgrupper, direkte demokrati og kollektive aksjonsformer m.m.
- Gir mening til **helsefremmende og sykdomsforebyggende strategier** som øker mestringssevne og livskvalitet hos personer og miljø

Dialogmåten å arbeide på (empowerment) Føreset likeverdighet og argumentasjon

Friedmann (1978) *The epistemology of social practice*

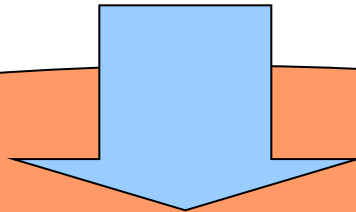

Korleis fremme meistring hos andre?

- Veldig utfordrande, av pur velvilje gjer fagfolk ofte feil
- Gjer ting for brukarene i staden for med dei
- Brukaren evnar ikkje å ta imot

Målet med folkehelsearbeidet er individuell og kollektiv empowerment/kapasitetsbygging til å gjere helsesame val

**Tilrettelegging utanfrå
(eksogent)**

Individuell og kollektiv kapasitetsbygging

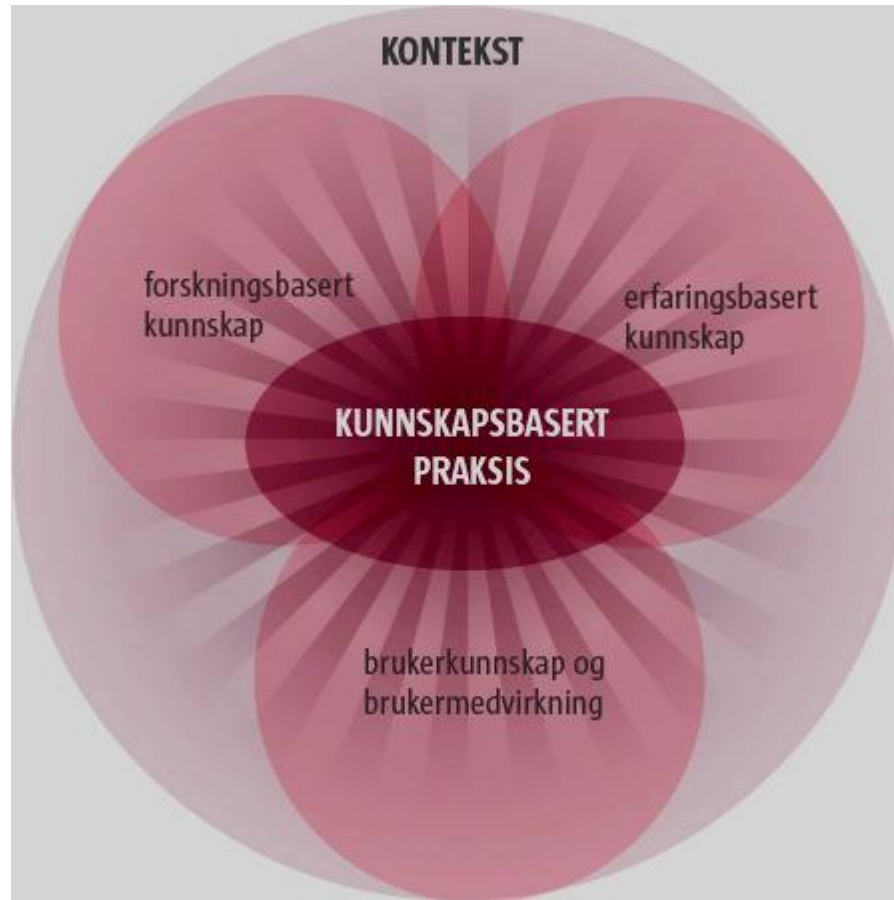

**Ressursmobilisering innanfrå
(endogent)**

Det evige dilemma: KONTROLL VERSUS FRIDOM

- **Gamal offentlig styring** basert på regelstyring, hierarki, samordning og stort fagleg skjønn, men blei oppfatta som klientifiserande og byråkratisk i negativ forstand (seindrektig)
- **NPM** med vekt på mål og resultatstyring, kundar og marknadstenking. Lover både fridom og kontroll, men vi har fått rigide kontrollregime, einingsegoisme, søking etter standardprosedyre og redusert faglig skjønn.
- **Ny offentlig forvaltning** er i utvikling. Vektlegg verdistyring, formål og levering av kvalitet. Føreset likeverd, dialog, borgardeltaking, samskaping, auka fagleg skjønn.

Frå kunnskapsbasert praksis (KBP)...

http://www.ogbedreskaldetbli.no/metoder_verktoy/Metode_for_kvalitetsutvikling/1108

... til kompetent praksis, dvs

kunnskap, ferdigheiter pluss verdiar i ein bestemt kontekst

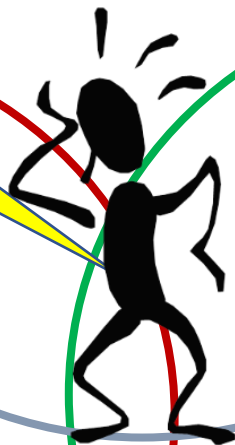
**Fagpersonens
kunnskap,
ferdigheiter,
verdiar/haldningar
og handlingar**

**Forskingsbasert
kunnskap**

**Kontekst med gjeldande lov-
og regelverk, mål og verdiar,
standardprosedyre m.m.**

**Lekfolks
erfaringskunnskap;
behov, oppfatningar,
verdiar, kapasitet m.m.**

**Fagfolks
erfaringskunnskap;
behov, oppfatningar,
verdiar kapasitet m.m.**

Oppsummert: Kvifor er det å bidra til auka meistringsevne hos andre så utfordrande?

- Du skal gjer ting saman **med** brukaren, og ikkje **for** brukaren. **Samskaping** blir det nye «moteordet».
- **Utfordrar** rolla vår som fagpersonar/ekspertar. Gjeld **kunnskapselementet**
- Du skal stille **spørsmål** til brukaren, ikkje gi svara. Den kritiske **refleksjonen** skal involvere begge, dvs både fagperson og brukar (lekperson) skal bygge meistringsemne (kapasitet). Gjeld **ferdigheitselementet**
- Du skal vere **likeverdige** med brukaren, og begge skal **argumentere** for sine meiningar. Gjeld **verdi-/normelementet**

Takk for meg!

Du finn meir om meg her:

<http://tilsett.hivolda.no/ram/>

... og om Master i samfunnsplanlegging og leiing her:

Heiltid

<https://www.hivolda.no/studietilbod/samfunnsplanlegging-og-leiing/haust>

Deltid

<https://www.hivolda.no/studietilbod/samfunnsplanlegging-og-leiing/haust-0>

Erfaringsbasert

<https://www.hivolda.no/studietilbod/samfunnsplanlegging-og-leiing-erfaringsbasert/haust>